

รายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการและรับฟังความเห็น
กรอบงานนโยบาย
ด้านความปลอดภัยทางชีวภาพแห่งชาติ

วันที่ 25 ตุลาคม 2549
ณ โรงแรมรามาคาร์ดินส์ กรุงเทพฯ

และการบรรยายพิเศษ
หลักการด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ:
หลักการระมัดระวังล่วงหน้า

และการคงอยู่ร่วมกัน

โดย Mr. Veit Koester

วันที่ 26 ตุลาคม 2549
ณ โรงแรม เคยู โอบ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คำนำ

นโยบายความปลอดภัยทางชีวภาพแห่งชาติ เป็นองค์ประกอบหลักที่สำคัญอย่างหนึ่งของกรอบงานแห่งชาติว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพของประเทศไทย ซึ่งสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ระหว่างการดำเนินการจัดทำ การกำหนดนโยบายที่มีจุดประสงค์และหลักการพื้นฐานที่ชัดเจน สอดคล้องกับบทบัญญัติของพิธีสารคาร์ตาเฮนาว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพและแนวนโยบายด้านต่างๆ ของประเทศ จะช่วยให้เกิดความชัดเจนว่าประเทศจะก้าวไปในทิศทางใดในเรื่องของความปลอดภัยทางชีวภาพอันเนื่องมาจากสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม อันจะนำไปสู่การควบคุมกำกับดูแลการใช้ประโยชน์จากสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมของประเทศที่เป็นระบบและสอดคล้องกับสถานการณ์ความเป็นจริงที่เกิดขึ้น

ในการดำเนินการจัดทำนโยบายความปลอดภัยทางชีวภาพแห่งชาติ จำเป็นที่จะต้องดำเนินการควบคู่กันไปกับการให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องของหลักการและแนวคิดพื้นฐานที่นำมาใช้จัดการและควบคุมดูแลสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของสาธารณชนในกระบวนการจัดทำ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการและรับฟังความเห็น เรื่อง กรอบงานนโยบายด้านความปลอดภัยทางชีวภาพแห่งชาติ และจัดให้มีการบรรยายพิเศษ โดย Mr. Veit Koester ผู้เชี่ยวชาญกฎหมายระหว่างประเทศ จากประเทศเดนมาร์ก ในเรื่องของหลักการทางวิชาการและกฎหมายด้านความปลอดภัย

ทางชีวภาพที่เกี่ยวข้อง 2 เรื่อง ได้แก่ หลักการระมัดระวังล่วงหน้า และหลักการคงอยู่ร่วมกัน รวมทั้งการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และมุมมองในเรื่องของการยกร่างกฎหมายลำดับรองภายในประเทศด้านความปลอดภัยทางชีวภาพและการมีส่วนร่วมของสาธารณชนในเรื่องสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหวังว่าองค์ความรู้ในหลักการและประสบการณ์จากการประชุมและการบรรยายดังกล่าวข้างต้นคงจะเป็นประโยชน์กับทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านความปลอดภัยทางชีวภาพและการควบคุมดูแลสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม และผู้ที่สนใจโดยทั่วไป

สำนักงานนโยบายและแผน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สารบัญ

คำนำ 2

การประชุมเชิงปฏิบัติการและรับฟังความเห็น
เรื่อง กรอบงานนโยบายด้านความปลอดภัยทางชีวภาพแห่งชาติ
วันที่ 25 ตุลาคม 2549

การประชุมเชิงปฏิบัติการและรับฟังความเห็น
เรื่อง กรอบงานนโยบายด้านความปลอดภัยทางชีวภาพแห่งชาติ 9

กำหนดการประชุมเชิงปฏิบัติการและรับฟังความเห็น
เรื่อง กรอบงานนโยบายด้านความปลอดภัยทางชีวภาพแห่งชาติ 13

คำกล่าวรายงาน 17

คำกล่าวเปิด 21

พิธีสารคาร์ตาเฮนาว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพและการยกเว้นกฎหมาย
ลำดับรองภายในประเทศด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ
Mr. Veit Koester 25

การมีส่วนร่วมของสาธารณชนในเรื่องสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม
Mr. Veit Koester 39

การเสนอ (ร่าง) นโยบายความปลอดภัยทางชีวภาพแห่งชาติของประเทศไทย
ดร. วิเทศ ศรีเนตร 51

สรุปข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการประชุม 61

สรุปการประชุม 67

รายนามผู้เข้าร่วมประชุม 93

การบรรยายพิเศษ เรื่อง หลักการด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ:
หลักการระมัดระวังล่วงหน้าและการคงอยู่ร่วมกัน
โดย Mr. Veit Koester วันที่ 26 ตุลาคม 2549

การบรรยายพิเศษ เรื่อง หลักการด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ :
หลักการระมัดระวังล่วงหน้าและการคงอยู่ร่วมกัน 107

หลักการระมัดระวังล่วงหน้าและเทคโนโลยีชีวภาพ 111

การคงอยู่ร่วมกันระหว่างการเพาะปลูกพืชดัดแปลงพันธุกรรม
กับการเพาะปลูกแบบปกติและเกษตรอินทรีย์ 123

รายนามผู้เข้าร่วมรับฟังการบรรยาย 137

การประชุมเชิงปฏิบัติการและรับฟังความเห็น
เรื่อง กรอบงานนโยบาย
ด้านความปลอดภัยทางชีวภาพแห่งชาติ
(National Biosafety Policy Framework
of Thailand)

วันที่ 25 ตุลาคม 2549
ณ โรงแรมรามารการ์เด้นส์ กรุงเทพฯ

การพิจารณาจัดทำกลไกด้านกฎหมายโดยการจัดทำร่างพระราชบัญญัติความปลอดภัยทางชีวภาพเนื่องจากสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม การพิจารณาอนุวัติการตามพันธกรณีของพิธีสารคาร์ตาเฮนาว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ เป็นต้น

คณะทำงานที่ปรึกษาและกำกับโครงการการจัดทำกรอบงานแห่งชาติว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ ได้ศึกษา ทบทวน และรวบรวมการดำเนินงานด้านนโยบายและการบริหารจัดการองค์กรของหน่วยงานต่างๆ ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมและพิจารณาเห็นสมควรร่างกรอบงานด้านนโยบายความปลอดภัยทางชีวภาพแห่งชาติ (National Biosafety Policy Framework) เพื่อให้เป็นหลักการพื้นฐานในการกำหนดแผนงาน กิจกรรม แนวทางปฏิบัติ กฎหมาย กฎระเบียบต่างๆ และเน้นให้เกิดความชัดเจน ความครอบคลุมประเด็นหลักการที่สำคัญของประเทศไทย

วัตถุประสงค์

- ❁ เพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจต่อความสำคัญของการจัดทำกรอบงานนโยบายด้านความปลอดภัยทางชีวภาพแห่งชาติของประเทศไทย
- ❁ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์แก่หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ ให้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดทำกรอบงานแห่งชาติด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ
- ❁ รับฟังความคิดเห็นต่อ (ร่าง) กรอบงานนโยบายความปลอดภัยทางชีวภาพแห่งชาติของประเทศไทย เพื่อนำมาปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติมให้เหมาะสมต่อไป

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- ❁ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดทำกรอบงานด้านนโยบายความปลอดภัยทางชีวภาพแห่งชาติ เพื่อใช้ในการปรับปรุงเพิ่มเติมให้ครบถ้วนสมบูรณ์ และครอบคลุมสะท้อนความเห็นและการมีส่วนร่วมของสาธารณะ
- ❁ ผู้เข้าร่วมประชุมได้รับความรู้จากผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศและในประเทศ

เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ มีมุมมองกว้างขวางมากขึ้น
ซึ่งจะสะท้อนในผลสรุปของการประชุมนี้

วิธีการประชุม

- ❁ การบรรยายพิเศษโดยผู้เชี่ยวชาญผู้ทรงคุณวุฒิในประเทศและต่างประเทศ การรับฟังความเห็นจากผู้เข้าร่วมประชุม
- ❁ การอภิปรายจากผู้ได้รับเชิญจากหน่วยงานต่างๆ และจากกลุ่มผู้แทนประชาชน

วัน เวลา และสถานที่จัดประชุม

วันพุธที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2549 ณ ห้องแคทลียา โรงแรมรามารการ์เด็นส์ กรุงเทพฯ

ผู้เข้าร่วมประชุม

ผู้ปฏิบัติหน้าที่ นักวิชาการ นักบริหารจัดการ นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยทางชีวภาพในด้านนโยบาย การบริหารจัดการ กฎหมาย การมีส่วนร่วม ตลอดจนประชาชนผู้สนใจ ผู้มีส่วนได้เสีย ทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรเอกชน และสถาบันการศึกษา สถาบันวิจัย และสื่อมวลชน ประมาณ 120 คน

รายงานการประชุมเรื่องการบริหารและปรับปรุงการดำเนินงานในด้านการความปลอดภัยทางชีวภาพแห่งชาติ
การบรรยายพิเศษ เรื่อง หลักการประเมินความเสี่ยงทางชีวภาพ: หลักการประเมินความเสี่ยงทางชีวภาพ: หลักการประเมินความเสี่ยงทางชีวภาพ

- 09:30 - 10:45 น. การบรรยายพิเศษ (Keynote Presentation) เรื่อง พิธีสาร
คาร์ตาเฮนาว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพและการยกร่าง
กฎหมายลำดับรองภายในประเทศด้านความปลอดภัยทาง
ชีวภาพ (The Cartagena Protocol on Biosafety and Drafting
of National Secondary Biosafety Regulations)
โดย Mr. Veit Koester
ผู้เชี่ยวชาญกฎหมายระหว่างประเทศ ประเทศเดนมาร์ก
และ Chair of Compliance Committee of Cartagena
Protocol
- 10:45 - 11:00 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- 11:00 - 12:00 น. การเสนอ (ร่าง) นโยบายความปลอดภัยทางชีวภาพแห่งชาติของ
ประเทศไทย
โดย ดร. วิเทศ ศรีเนตร
ผู้แทนคณะทำงานที่ปรึกษาและกำกับโครงการการจัดทำ
กรอบงานแห่งชาติว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ
- 12:00 - 13:00 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- 13:00 - 14:00 น. การมีส่วนร่วมของสาธารณชนในเรื่องสิ่งมีชีวิตดัดแปลง
พันธุกรรม (Public Participation with Respect to GMO Issues)
โดย Mr. Veit Koester

- 14:00 - 15:30 น. ร่วมแสดงความเห็นและอภิปรายประเด็นหลักที่สำคัญใน
นโยบายด้านความปลอดภัยทางชีวภาพของประเทศไทย
- ดร.บรรพต ณ ป้อมเพชร
ผู้อำนวยการอภิปราย
 - นางสาวดารณี หมูขจรพันธุ์
สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
(ผู้แทนหน่วยงานราชการ)
 - นายเศรษฐสุร เศรษฐกรูญย์
บริษัทน้ำมันพืชไทย จำกัด (มหาชน)
(ผู้แทนภาคเอกชน)
 - นางสาวชาลิณี คงสวัสดิ์
ศูนย์พันธุ์วิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ
(ผู้แทนสถาบันวิจัย)
 - ดร. วันศุกร์ เสนานาญ
มหาวิทยาลัยบูรพา (ผู้แทนสถาบันการศึกษา)
 - นางสาวน้ำทิพย์ เกตุสัมพันธ์
มูลนิธิชีววิถี
(ผู้แทนองค์กรอิสระ)
- 15:30 - 16:00 น. สรุปผลการประชุมและการดำเนินงานต่อไป ด้านนโยบาย
ความปลอดภัยทางชีวภาพแห่งชาติของประเทศไทย

การประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องการบริหารและปรับปรุงการดำเนินงานในด้านการความปลอดภัยทางชีวภาพแห่งชาติ
การบรรยายพิเศษ เรื่อง หลักการประเมินความเสี่ยงทางชีวภาพ: หลักการประเมินความเสี่ยงทางชีวภาพ: หลักการประเมินความเสี่ยงทางชีวภาพ

ปลอดภัยในการเคลื่อนย้ายดูแลและใช้ประโยชน์สิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม ซึ่งเป็นผลมาจากเทคโนโลยีชีวภาพสมัยใหม่ที่อาจมีผลกระทบซึ่งไม่อำนวยความสะดวกการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน ในส่วนของประเทศไทย ได้มีความพยายามอย่างต่อเนื่องในการกำหนดนโยบายในการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีชีวภาพอย่างปลอดภัยและเหมาะสม โดยคณะกรรมการนโยบายเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติได้มีมติเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2547 เห็นชอบกับนโยบายพันธุวิศวกรรมและความปลอดภัยทางชีวภาพในลักษณะที่ “ให้สังคมมีทางเลือก” ซึ่งประเทศมีโอกาสเลือกใช้พืชดัดแปลงพันธุกรรมที่ผ่านการประเมินความปลอดภัยต่อผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม แล้วนำไปใช้ประโยชน์อย่างระมัดระวังควบคู่ไปกับการผลิตแบบดั้งเดิม อย่างไรก็ตาม นโยบายดังกล่าวยังไม่ได้มีความครอบคลุมถึงการควบคุมกำกับดูแลการใช้ประโยชน์จากสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมและความปลอดภัยทางชีวภาพของประเทศในภาพรวม ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีกลไกที่ช่วยในการดำเนินงานด้านต่างๆ ประกอบกันทั้งทางด้านนโยบาย องค์กร กฎหมาย แนวทางปฏิบัติด้านวิชาการ การมีส่วนร่วม และความตระหนักของสาธารณะ อันจะนำไปสู่การควบคุมดูแลการใช้ประโยชน์จากสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมได้อย่างปลอดภัยและลดความเสี่ยงจากการใช้ประโยชน์ดังกล่าวได้

ลำดับรอง กฎหมายแม่บทจึงควรมีบทบัญญัติที่ให้อำนาจอรัฐมนตรีในการออกพระราชกฤษฎีกา กฎ ระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ ด้วย

ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ทำหน้าที่เป็นการประชุมภาคีพิธีสารคาร์ตาเฮนาว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ (COP-MOP) สมัยที่ 3 ที่เมืองคูริติบา สหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล ผู้บรรยายในฐานะประธานคณะกรรมการว่าด้วยการปฏิบัติตามพิธีสารคาร์ตาเฮนา (Compliance Committee of Cartagena Protocol) ได้รายงานให้ที่ประชุมทราบว่า จากการประเมินของผู้บรรยายภาคีพิธีสารฯ ส่วนใหญ่ คือประมาณร้อยละ 75 ของภาคียังไม่มีการรอบด้านกฎหมาย การบริหารจัดการ และวิชาการที่จำเป็นในการดำเนินการตามพันธกรณีของพิธีสารฯ ซึ่งแนวคิดในการจัดทำกรอบด้านกฎหมายของภาคีได้รับการสนับสนุนและยืนยันถึงความจำเป็นในการจัดทำกฎหมายลำดับรองโดยที่ประชุมเชิงปฏิบัติการระดับอนุภูมิภาค เรื่อง การจัดทำกฎระเบียบการควบคุมดูแลด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ ใน

รายงานการประชุมและเริ่มปฏิบัติการและเริ่มปฏิบัติงานเห็น เรื่อง กองงานในในด้านความปลอดภัยทางชีวภาพแห่งชาติ
การบรรยายพิเศษ เรื่อง หลักการด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ หลักการจะมีเรื่องนั้นและหลักการอยู่ร่วมกัน

ระบบ ความสอดคล้องกันของคำศัพท์และคำจำกัดความที่ใช้ ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ หน่วยงานที่รับผิดชอบการดำเนินการบังคับใช้ การมีส่วนร่วม ประสิทธิภาพ มีกระบวนการทำงานที่ผู้ขออนุญาตสามารถทำนายได้ สามารถบังคับใช้ได้ และความสามารถของระบบในการปรับตัวให้เข้ากับการพัฒนา ซึ่งโดยทั่วไปกฎหมายลำดับรองควรประกอบด้วยองค์ประกอบหลักๆ ดังนี้

- ❁ วัตถุประสงค์
- ❁ ขอบเขต
- ❁ คำจำกัดความ
- ❁ สิทธิและพันธกรณีของพลเมือง
- ❁ หน่วยงานชำนาญการระดับประเทศ (competent authorities)
- ❁ กระบวนการในการพิจารณา
- ❁ การบังคับใช้และบทลงโทษ
- ❁ การมีผลบังคับใช้

ขอบเขตของการยกร่างกฎหมายลำดับรอง

เป็นไปได้ในทางปฏิบัติ เช่น ข้อกำหนดตามมาตรา 10 (1) ที่กำหนดให้ “การตัดสินใจในเรื่องของข้อตกลงในการแจ้งล่วงหน้า (AIA) ของภาคีผู้นำเข้าจะต้องเป็นไปตามมาตรา 15 (1)” ที่กำหนดให้ “ดำเนินการประเมินความเสี่ยงในลักษณะที่มีความถูกต้องทางวิทยาศาสตร์...และโดยคำนึงถึงเทคนิคการประเมินความเสี่ยงต่างๆที่ได้รับการยอมรับ...” และมาตรา 15 (2) ที่กำหนดให้ “ภาคีผู้นำเข้าจะทำให้แน่ใจว่ามีการดำเนินการประเมินความเสี่ยงสำหรับการตัดสินใจภายใต้มาตรา 10 โดยภาคีอาจกำหนดให้ผู้ส่งออกเป็นผู้ดำเนินการประเมินความเสี่ยง” ซึ่งในกรณีดังกล่าวอาจต้องมีการรวบรวมบทบัญญัติของกฎหมายแม่บทกับบทบัญญัติในเรื่องของหน่วยงานชำนาญการระดับประเทศ (competent authority) เพื่อระบุหน่วยงานรับผิดชอบและสร้างระบบที่เป็นไปได้ในทางปฏิบัติมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ยังคงมีข้อพิจารณาในหลายประเด็นที่ต้องมีการขยายความเพิ่มเติมโดยอาศัยกฎหมายลำดับรองตามตัวอย่างประเด็นคำถามดังต่อไปนี้

- ❖ หากมีการตัดสินใจให้มีการดำเนินการประเมินความเสี่ยงในระดับประเทศ ใครจะเป็น

- ❖ ที่ได้รับการควบคุม (contained use) ในภาคีพิธีสารฯ ที่นำเข้า
- ❖ ไม่มีการกำหนดกระบวนการเฉพาะสำหรับการผ่านแดน (transit) ของสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม

ดังนั้น ในการร่างกฎหมายลำดับรองด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ โดยสังเขปอาจกล่าวได้ว่าจะต้องมีการพิจารณาวิเคราะห์ปัจจัยเบื้องต้น ระบุประเด็นสำคัญของกฎหมาย ซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดขอบเขตของกฎหมายที่ชัดเจนที่อาจครอบคลุมการดำเนินงานตามพันธกรณีของพิธีสารฯ หรือครอบคลุมประเด็นที่นอกเหนือไปจากที่กำหนดไว้ตามพิธีสารฯ ได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับลำดับความสำคัญของประเด็นปัญหาที่อยู่ในความสนใจในของประเทศนั้น โดยในการร่างกฎหมายลำดับรองด้านความปลอดภัยทางชีวภาพจะต้องพิจารณากำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตของกฎหมาย ซึ่งจะขึ้นอยู่กับประเภทของสิ่งมีชีวิต ผลิตภัณฑ์ หรือกิจกรรมที่สนใจ กำหนดหลักการพื้นฐาน (core principle) ซึ่งควรเป็นหลักการในภาพรวมโดยทั่วไป เช่น หลักการระมัดระวังล่วงหน้า (precautionary principle) และการแสดงถึงข้อพิจารณา ด้านสังคมและเศรษฐกิจ เป็นต้น โดยจะใช้หลักการใดนั้นขึ้นอยู่กับขอบเขตและ

มาตรฐานที่สมบูรณ์แบบแต่ไม่ได้รับความเห็นชอบ

- ❖ มีความสมดุลในการดำเนินการบังคับใช้ที่ไม่มากหรือน้อยเกินไป
- ❖ ให้ความสำคัญกับความต้องการและเงื่อนไขของประเทศ โดยปราศจากอิทธิพลของประเทศอุตสาหกรรมหรือบริษัทข้ามชาติ
- ❖ ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานความร่วมมือในภูมิภาคเพื่อสร้างเสริมความสามัคคีและความเป็นหนึ่งเดียวกันในการเจรจาต่อรอง

คำถามและข้อคิดเห็นจากการประชุม

❖ **ดร. สุจิตรา จางตระกูล** จากสำนักวิจัยการอนุรักษ์ป่าไม้และพันธุ์พืช กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้ถามถึงข้อมูลที่ Mr. Koester นำเสนอว่า 75% ของประเทศที่เป็นภาคีพิธีสารคาร์ตาเฮนาว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ ยังดำเนินการจัดทำกฎหมายและข้อบังคับภายในประเทศไม่แล้วเสร็จ โดยขอทราบว่ามีปัจจัยหรืออุปสรรคใดที่ทำให้เป็นเช่นนั้น

กว่ากำหนดไว้ ก็ต้องติดตามแสดงว่าเป็นสินค้า GMOs นอกจากนี้ ยังมีประเด็นอื่นที่มีความสำคัญและควรนำมาพิจารณาในการยกร่างกฎหมาย ได้แก่ ระบบการตรวจสอบย้อนกลับ (traceability) และระบบการคัดแยก (segregation) เป็นต้น

ดร.สุทัศน์ ศรีวัฒนพงศ์ นายกสมาคมเทคโนโลยีชีวภาพสัมพันธ์ ได้ให้ข้อสังเกตเพิ่มเติมว่าปัญหาในการดำเนินการตามพันธกรณี ไม่ได้มีเพียงในประเทศกำลังพัฒนา ยังพบในประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งมีปัญหาที่หลากหลายเช่นกัน อาทิ ความอ่อนไหวทางการเมือง การค้าระหว่างประเทศ ซึ่งส่งผลในลักษณะที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นการที่สหรัฐอเมริกาไม่เข้าเป็นภาคีพิธีสารจึงไม่ต้องดำเนินงานตามพิธีสารหรือในกรณีของสหภาพยุโรปที่ประเทศสมาชิกมีความแตกต่างทางความคิดและนโยบายเกี่ยวกับ GMOs ถึงแม้ว่าจะมีความพยายามในการกำหนดนโยบายภาพรวมที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการดำเนินการเกี่ยวกับ GMOs ก็ตาม จึงอยากจะขอความเห็นของ Mr. Koester ในกรณีข้างต้น รวมทั้งในประเด็นเรื่อง GMOs ที่ดูเหมือนจะได้รับความสนใจในลักษณะที่เป็นประเด็นทางการค้าระหว่างประเทศมากกว่าจะสนใจในเรื่องของความปลอดภัย

Mr. Veit Koester ยืนยันตามข้อสังเกตที่ว่า ประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันมากในเรื่องเกี่ยวกับ GMOs โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการตัดสินใจในการทำตลาดและการนำเข้าสินค้า GMOs อย่างไรก็ตาม สหภาพยุโรปใช้หลักการพื้นฐานเดียวกันในการพิจารณากรณีเกี่ยวกับ GMOs คือ หลักของการประเมินความเสี่ยง ในเรื่องความแตกต่าง

และนำไปสู่การกำหนดนโยบายที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับของประชาชน อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันยังไม่มีรูปแบบมาตรฐานสากลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ประสบการณ์และสถานการณ์กฎหมายในสหภาพยุโรป

❖ อนุสัญญาอาร์ฮุสว่าด้วยการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วมของสาธารณชนในการตัดสินใจ และการเข้าถึงความยุติธรรมเรื่องสิ่งแวดล้อม

อนุสัญญาอาร์ฮุสได้รับการรับรองในปี พ.ศ. 2541 และบังคับใช้ในปี พ.ศ. 2544 ปัจจุบันมีภาคีทั้งหมด 39 ประเทศ รวมถึงประเทศในสหภาพยุโรปด้วย ก่อนการรับรองอนุสัญญาฯ ได้มีการเจรจาในประเด็นเรื่องการมีส่วนร่วมของสาธารณชนในการตัดสินใจเรื่องการปลดปล่อยสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมอย่างจริงจัง สิ่งแวดล้อมซึ่งเกิดข้อโต้แย้งอย่างสูง โดยประเทศในสหภาพยุโรปจำนวนหนึ่งคัดค้านการใช้มาตรา 6¹

- มาตรา 6 ทวิ กำหนดไว้ว่าภาคีจะต้องให้ข้อมูลข่าวสารและจัดให้มีการมีส่วนร่วมของสาธารณชนก่อนการอนุญาตให้มีการปลดปล่อยสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมอย่างจงใจและการวางตลาดสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม ซึ่งให้เป็นไปตามวิธีการในเอกสารแนบท้าย 1 ทวิ และข้อกำหนดดังกล่าวควรสนับสนุนข้อกำหนดในกรอบงานแห่งชาติว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพของแต่ละประเทศ โดยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของพิธีสารความปลอดภัยทางชีวภาพ
- เอกสารแนบท้าย 1 ทวิ ได้ให้เค้าโครงรูปแบบของการมีส่วนร่วมของสาธารณชน ซึ่งรวมถึงข้อกำหนดว่าด้วยช่วงเวลาและเนื้อหาสาระของข้อมูลข่าวสารที่จะเผยแพร่สู่สาธารณชน การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอื่นๆ ข้อคิดเห็นและการพิจารณาข้อคิดเห็นตามความเหมาะสม ตลอดจนบทบัญญัติว่าด้วยข้อยกเว้นขั้นตอนที่จะเกิดขึ้น

🌐 กฎหมายของสหภาพยุโรป

- การมีส่วนร่วมของสาธารณชนที่นำไปสู่การตัดสินใจที่เฉพาะเจาะจง
- การอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ทันสมัย และมีประสิทธิภาพ โดยใช้ภาษาที่สามารถเข้าใจได้ง่าย
- การตัดสินใจที่โปร่งใส
- การให้ความสำคัญต่อความเห็นของสาธารณชน
- การตัดสินใจสุดท้ายควรเผยแพร่สู่สาธารณชน

สรุป

การมีส่วนร่วมของสาธารณชนต้องพิจารณาไปตามสถานการณ์และสถานการณ์และความพร้อมของแต่ละประเทศในเรื่องต่างๆ เช่น ความรู้ความเข้าใจของสาธารณชน เทคโนโลยีการสื่อสารต่างๆ อย่างไรก็ตาม กระบวนการนี้ไม่ใช่การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ แต่หากเป็นกระบวนการส่งเสริมความโปร่งใสในการนำข้อมูลข่าวสารไปสู่การตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม

คำถามและข้อคิดเห็นจากการประชุม

❖ **ดร. สุจิตรา จางตระกูล** ถามถึงการให้ความรู้แก่ประชาชนเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชน เนื่องจากประชาชนมีระดับการศึกษาที่ต่างกัน แล้วการเผยแพร่ข้อมูลผ่านทางเว็บไซต์จะทำให้ประชาชนบางกลุ่ม เช่น เกษตรกร ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารผ่านทางเว็บไซต์ได้ ปัญหานี้จะแก้ไขอย่างไร

รายงานการประเมินเริ่ม

รายงานการประเมินผล

รายงานการประเมินเชิงปฏิบัติการและชี้แจงความเห็น เรื่อง การดำเนินงานในมาตรฐานด้านความปลอดภัยทางชีวภาพแห่งชาติ การบูรณาการพิเศษ เรื่อง หลักการด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ หลักการจะมีระดับความเสี่ยงนั้นและการคงอยู่ร่วมกัน

❁ เทคโนโลยีชีวภาพสมัยใหม่ (Modern Biotechnology) หมายความว่า

- เทคนิคการดัดแปลงพันธุกรรมที่ใช้และทดลองในหลอดทดลองหรือสภาพของห้องปฏิบัติการ รวมถึงการรวมกรดนิวคลีอิกจากผสมและการสอดใส่กรดนิวคลีอิกเข้าไปในเซลล์หรือออร์แกเนลล์โดยตรง หรือ
- การหลอมรวมเซลล์นอกวงศ์ตามอนุกรมวิธาน ซึ่งทำให้เกิดการผสมพันธุ์ได้นอกสภาวะธรรมชาติและไม่เป็นเทคนิคที่ใช้ในการคัดเลือกพันธุ์แบบดั้งเดิม

❁ การประเมินและจัดการความเสี่ยง (Risk Assessment and Management)

หมายความว่า การประเมินและจัดการความเสี่ยงอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าความเสี่ยงนั้นจะเกิดขึ้นโดยตรงหรือโดยอ้อมหรือเกิดขึ้นทันทีหรือเกิดตามมาภายหลังซึ่งเป็นผลจากการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับสิ่ง

- ✿ การให้ความสำคัญต่อความเห็นของสาธารณชน
- ✿ การตัดสินใจสุดท้ายควรเผยแพร่สู่สาธารณชน

การมีส่วนร่วมของสาธารณชนต้องพิจารณาไปตามสถานภาพและสถานการณ์และความพร้อมของแต่ละประเทศในเรื่องต่างๆ เช่น ความรู้ความเข้าใจของสาธารณชน เทคโนโลยีการสื่อสารต่างๆ อย่างไรก็ตาม กระบวนการนี้ไม่ใช่การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ แต่หากเป็นกระบวนการส่งเสริมความโปร่งใสในการนำข้อมูลข่าวสารไปสู่การตัดสินใจ

คำถามและข้อคิดเห็นจากการประชุม

✿ **ดร. สุจิตรา จางตระกูล** ถาม Mr. Koester ว่า การให้ความรู้แก่ประชาชนเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชน เนื่องจากประชาชนมีระดับการศึกษาที่ต่างกัน แล้วการเผยแพร่ข้อมูลผ่านทางเว็บไซต์จะทำให้ประชาชนบางกลุ่ม เช่น เกษตรกร ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารผ่านทางเว็บไซต์ได้ ปัญหานี้จะแก้ไขอย่างไร

Mr. Veit Koester เห็นด้วยว่า การศึกษาและความรู้ของประชาชนเป็นสิ่งสำคัญต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของสาธารณะ

รายงานการประชุมเรื่องปฏิบัติการและรับผิดชอบต่อสังคมในภาคอุตสาหกรรม
การบรรยายพิเศษ เรื่อง หลักการด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ หลักการประเมินความเสี่ยงด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ

นางสุภาภรณ์ ชีวะธนรักษ์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

นางสาวจิรนนท์ กล่อมมรธา

นักวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

นางพจมาลย์ สุรนิลพงศ์

เลขานุการคณะกรรมการความปลอดภัยทางชีวภาพ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

นางสาวอรพินท์ พิเนตรพงษ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอล

รายงานการประชุมและเรื่องปฏิบัติการและเรื่อง ก่อผลงานในด้านความปลอดภัยซึ่งภาพแห่งชาติ
การบรรยายพิเศษ เรื่อง หลักการด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ หลักการระงับโรคภัยไข้เจ็บและการคงอยู่ร่วมกัน

นายธราธร ธนวนินชนาม

เจ้าหน้าที่วิชาการ สมาคมผู้ผลิตอาหารสำเร็จรูป

นางสาวพิทยา กนกพงษ์

ผู้ช่วยประสานงานรณรงค์ กรีนพีซ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

นางสาวสุจิตรา จางตระกูล

นักวิชาการป่าไม้ 8 ว กลุ่มงานวิจัยอนุรักษ์พันธุ์กรรมไม้ป่าและเทคโนโลยีชีวภาพ

สำนักวิจัยการอนุรักษ์ป่า

นางสาวอรุณทัย ชาววา

นักวิชาการเกษตร 4 สำนักวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพ กรมวิชาการเกษตร

นายจิตรพรต พัฒนสิน

ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมายทรัพยากรธรรมชาติ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

นางสาวสุมลรัตน์ นาคพานิช

นิติกร 4 สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

นางสาวพิมพ์พัฒน์ ธนะสีลังกร

